

Олена Литвин

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ

MODERN EDUCATIONAL TECHNOLOGIES IN TEACHING UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE

Анотація. У дослідженні розглянуто особливості використання сучасних освітніх технологій у викладанні української мови як іноземної. Проаналізовано можливості цифровізації навчального процесу, застосування онлайн-платформ, мобільних додатків, інтерактивних ресурсів і гейміфікації. Наголошено на ролі викладача, який сприяє розвитку комунікативної компетентності іноземних студентів. Окреслено проблеми впровадження інноваційних технологій і визначено перспективи їх подальшого розвитку.

Ключові слова: українська мова як іноземна, освітні технології, цифровізація, інновації.

Abstract. The study examines the features of using modern educational technologies in teaching Ukrainian as a foreign language. The possibilities of digitalization of the educational process, the application of online platforms, mobile applications, interactive resources, and gamification are analyzed. Emphasis is placed on the role of the teacher in fostering the development of foreign students' communicative competence. The problems of implementing innovative technologies are outlined, and prospects for their further development are identified.

Keywords: Ukrainian as a foreign language, educational technologies, digitalization, innovation.

Сучасна система освіти характеризується стрімкими змінами, зумовленими розвитком інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), глобалізаційними процесами та необхідністю адаптації освітнього середовища до цифрової епохи. У таких умовах викладання української мови як іноземної (УМІ) набуває нового змісту, оскільки поєднує традиційні педагогічні підходи з інноваційними технологічними засобами. Застосування сучасних освітніх технологій забезпечує не лише ефективне формування мовних і комунікативних компетентностей, а й сприяє розвитку міжкультурної взаємодії, що є визначальним фактором інтеграції іноземних студентів в українське освітнє та культурне середовище.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю модернізації методики викладання УМІ відповідно до викликів цифрового суспільства. Сучасний

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української філології та історії

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

olena.lytvyn@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

викладач має бути не лише носієм знань, а й професіоналом, який створює умови для ефективної співпраці, допомагає групі зосередитися на спільній меті, полегшує комунікацію, здатен інтегрувати інноваційні інструменти для підвищення мотивації та зацікавленості студентів.

Мета дослідження – проаналізувати особливості використання сучасних освітніх технологій у практиці викладання УМІ, визначити переваги та проблеми впровадження.

Поняття «освітня технологія» у сучасній науковій літературі розглядається як комплекс методів, прийомів, засобів і форм організації навчального процесу, спрямованих на досягнення педагогічної мети з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти (І. Бех, О. Пометун, Г. Селевко). Освітня технологія передбачає системність і відтворюваність педагогічних дій, орієнтованих на результат.

У контексті викладання УМІ освітні технології стають важливим чинником формування іншомовної комунікативної компетентності, які охоплюють як традиційні методи навчання (лекції, практичні заняття, контрольні роботи), так і новітні, а саме: цифрові, інтерактивні, проєктні.

Застосування освітніх технологій у навчанні УМІ забезпечує індивідуалізацію навчального процесу та стимулює пізнавальну активність студентів. Це сприяє створенню інтерактивного освітнього середовища й підвищенню якості засвоєння навчального матеріалу. Серед сучасних підходів, що мають практичне значення для викладання УМІ, варто виокремити комунікативно-діяльнісний, компетентнісний і технологічний. Технологічний підхід сприяє структуруванню навчального процесу як системи, у якій чітко визначені мета, етапи, засоби й очікувані результати.

Одним із провідних напрямів модернізації сучасної освіти є цифровізація – процес упровадження цифрових технологій у всі сфери навчальної діяльності. У викладанні УМІ цифрові інструменти сприяють створенню гнучкого, адаптивного та інтерактивного навчального середовища.

Онлайн-платформи. Moodle, Google Classroom, Zoom, Microsoft Teams стали невід’ємною частиною сучасної освітньої практики. Ці платформи забезпечують доступ до навчальних матеріалів, зворотний зв’язок між викладачем і студентом, а також можливість організації дистанційного чи змішаного навчання.

Інтерактивні ресурси. Сервіси Wordwall, Quizlet, LearningApps, Kahoot, Padlet дозволяють урізноманітнити навчальні завдання, зробити процес вивчення мови більш динамічним. Такі ресурси ефективно використовуються для відпрацювання лексико-граматичних навичок, аудіювання, читання та письма.

Мобільні додатки. Додатки Duolingo, Memrise, Anki дають можливість іноземним студентам самостійно тренувати мовні навички, повторювати

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української філології та історії

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

olena.lytvyn@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

лексику, контролювати власний прогрес. Це сприяє формуванню автономії навчання та підвищує внутрішню мотивацію.

Мультимедійні засоби. Використання аудіо- та відеоматеріалів (зокрема, україномовних подкастів, новин, коротких фільмів) створює ефект занурення в мовне середовище, дозволяє студентам чути розмовну мову, засвоювати інтонаційні й культурні особливості мовлення. Цифрові технології не лише урізноманітнюють форми подання матеріалу, а й змінюють педагогічну парадигму – з передавання знань на спільне творення.

Традиційне викладання УМІ базується на класичних методах: лекції, заучуванні граматичних правил, переклади текстів, виконанні письмових вправ та читанні літературних творів. Такий підхід забезпечує систематичність і структурованість навчального процесу, проте має ряд обмежень у сучасних умовах, а саме: низька мотивація студентів до активної участі, обмежена інтерактивність занять та недостатня орієнтація на комунікативний аспект мовної діяльності.

Інноваційні освітні технології, навпаки, спрямовані на активізацію студентської діяльності, розвиток мовленнєвої автономії та інтеграцію цифрових інструментів у навчальний процес. Вони дозволяють поєднувати різні форми навчання: від аудіо- та відеоматеріалів до онлайн-симуляцій та інтерактивних платформ. Наприклад, застосування Moodle або Google Classroom дає змогу організувати дистанційні заняття, забезпечує доступ до навчальних ресурсів і підтримує зворотний зв'язок між викладачем і студентом.

Інноваційні методи активізують мовленнєву та пізнавальну діяльність студентів, а також створюють інтерактивне середовище, яке моделює реальні комунікативні ситуації. Окрім того, такі методи дають можливість персоналізації навчання завдяки цифровим інструментам та підвищують мотивацію студентів через гейміфікацію, проєктну діяльність і колаборативні завдання.

Важливим аспектом є поєднання традиційних та інноваційних підходів. Наприклад, граматичні правила можна подавати традиційно, а їх закріплення здійснювати за допомогою інтерактивних вправ, мобільних додатків або групових проєктів. Такий синтез дозволяє зберегти системність і структурованість навчання, водночас активізувати студентів та розширювати їхні можливості для практичного використання української мови. Порівняльний аналіз традиційних та інноваційних методів демонструє, що інтеграція сучасних технологій у викладання УМІ є необхідною для підвищення ефективності навчання та формування комунікативної компетентності іноземних студентів.

Викладання УМІ вимагає врахування рівня мовної підготовки студентів, оскільки ефективність освітніх технологій значною мірою залежить від ступеня володіння мовою. У міжнародній практиці виділяють три основні рівні за Європейською системою CEFR: початковий (A1–A2), середній (B1–B2) та високий (C1).

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української філології та історії

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

olena.lytvyn@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

На початковому рівні (A1–A2) студенти потребують максимальної підтримки та наочності. На цьому етапі ефективними є візуалізація лексичного та граматичного матеріалу через картки, схеми та презентації, а також використання ігрових технологій і простих інтерактивних вправ для закріплення базової лексики та граматики. Окрім того, повторюваність і системність навчального матеріалу сприяють формуванню стійких мовних навичок.

На середньому рівні (B1–B2) студенти здатні працювати з більш складними текстами та комунікативними ситуаціями, тому доцільно застосовувати проєктну діяльність, яка передбачає виконання групових завдань та створення спільного продукту, наприклад, презентацій, постерів або коротких відео українською мовою. Важливими також є дискусії та дебати, що стимулюють розвиток усного мовлення та критичного мислення, а також робота з автентичними медіатекстами, зокрема новинами, блогами чи відеоматеріалами, для поглиблення культурного та лінгвістичного розуміння.

На високому рівні (C1) студенти здатні до самостійного аналізу та створення складних мовленнєвих продуктів. На цьому етапі використання освітніх технологій передбачає академічне письмо, зокрема есе, рецензії та наукові короткі роботи; аналіз медіатекстів та літературних джерел, що сприяє формуванню міжкультурної компетентності; дебати та симуляції, які розвивають аргументаційні та риторичні навички; а також застосування цифрових платформ для персоналізації навчання, зокрема адаптивних тестів і онлайн-курсів, що враховують індивідуальні потреби студентів.

Процес вивчення УМІ тісно пов'язаний з адаптацією студентів до нового мовного, культурного та освітнього середовища. Для іноземних здобувачів освіти початкові етапи навчання часто супроводжуються підвищеним рівнем тривожності, труднощами міжкультурної комунікації та необхідністю засвоєння нових академічних норм. У цих умовах цифрове освітнє середовище є ефективним інструментом психолого-педагогічної підтримки студентів.

Застосування сучасних освітніх технологій у викладанні УМІ сприяє створенню безпечного та комфортного навчального простору, у якому студент має можливість поступово долучатися до мовної діяльності без страху помилки. Асинхронні формати навчання, зокрема онлайн-курси, відеолекції та інтерактивні завдання на освітніх платформах, дозволяють іноземним студентам працювати у власному темпі, що є особливо важливим на етапі адаптації до нової мови та освітньої системи.

Цифрові платформи (Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams) забезпечують структурованість навчального матеріалу та чіткість організації навчального процесу, що знижує когнітивне навантаження на студентів і полегшує орієнтацію в освітньому просторі. Наявність постійного доступу до навчальних ресурсів, інструкцій і зразків виконання завдань сприяє формуванню впевненості та самостійності здобувачів освіти.

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української філології та історії
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця
olena.lytvyn@hneu.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

Важливу роль у процесі адаптації відіграє візуалізація навчального матеріалу. Використання мультимедійних презентацій, відеоматеріалів, інфографіки та інтерактивних вправ дозволяє поєднувати вербальну й невербальну інформацію, що значно полегшує сприйняття та засвоєння нових мовних одиниць. Такий підхід особливо ефективний для студентів початкового та середнього рівнів володіння мовою, оскільки зменшує мовний бар'єр і сприяє розвитку позитивного навчального досвіду.

Окрім цього, цифрове освітнє середовище створює додаткові можливості для міжкультурної взаємодії. Онлайн-форуми, групові чати та спільні завдання дозволяють іноземним студентам поступово залучатися до комунікації українською мовою, обмінюватися думками та досвідом, налагоджувати соціальні контакти в академічному середовищі. Така взаємодія сприяє не лише мовній, а й соціокультурній адаптації, формує почуття належності до академічної спільноти. Цифрові освітні технології відіграють важливу роль у процесі адаптації іноземних студентів під час вивчення УМІ; забезпечують психологічний комфорт, знижують рівень мовної тривожності, сприяють поступовому входженню студентів у нове освітнє та мовне середовище, що є необхідною передумовою для успішного формування мовленнєвої та комунікативної компетентності.

Одним із чинників успішного оволодіння УМІ є мотивація, оскільки саме вона визначає рівень залученості студентів до навчального процесу, їхню активність і готовність долати мовні труднощі. Використання цифрових інструментів дозволяє трансформувати традиційну модель навчання, у якій студент часто пасивно засвоює знання, в особистісно орієнтовану, де здобувач освіти є активним учасником навчальної взаємодії. Інтерактивні завдання, онлайн-опитування, миттєвий зворотний зв'язок і можливість відстежувати власний прогрес сприяють підвищенню навчальної зацікавленості та формують відчуття успіху, що є важливим мотиваційним чинником.

Особливе значення у формуванні позитивної мотивації має гейміфікація навчального процесу. Застосування ігрових елементів, таких як бали, рівні, рейтинги, значки або змагальні завдання, активізує пізнавальну діяльність студентів і знижує рівень психологічної напруги, пов'язаної з вивченням іноземної мови. Онлайн-сервіси Kahoot, Quizlet, Wordwall, LearningApps дозволяють поєднувати навчальні цілі з елементами гри, перетворюючи засвоєння лексики та граматики на динамічний і захопливий процес.

Важливим аспектом мотиваційного впливу освітніх технологій є можливість персоналізації навчання. Адаптивні цифрові платформи та мобільні додатки дають змогу враховувати індивідуальні потреби, рівень підготовки та темп навчання кожного студента. Такий підхід сприяє формуванню навчальної автономії, відповідальності за власні результати та внутрішньої мотивації до вивчення української мови.

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української філології та історії
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця
olena.lytvyn@hneu.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

Проектна діяльність, реалізована за допомогою цифрових інструментів, також має значний мотиваційний потенціал. Участь у створенні презентацій, відеороликів, блогів або мультимедійних проєктів українською мовою дозволяє студентам бачити практичну цінність мовних знань і застосовувати їх у реальних або наближених до реальності комунікативних ситуаціях. Така діяльність сприяє розвитку креативності, критичного мислення та позитивного ставлення до навчання.

У сучасній методиці викладання УМІ особливого значення набуває формування навчальної автономії студентів, тобто здатності самостійно планувати, організовувати та оцінювати власну навчальну діяльність. В умовах цифрових змін навчального процесу освітні технології стають ефективним інструментом розвитку автономності, відповідальності та усвідомленого ставлення до процесу вивчення мови.

Навчальна автономія передбачає активну позицію студента, який не лише виконує завдання, запропоновані викладачем, а й самостійно визначає навчальні цілі, обирає стратегії досягнення та здійснює самооцінювання результатів. Освітні платформи та цифрові ресурси створюють сприятливі умови для реалізації такого підходу, оскільки надають студентам доступ до широкого спектра навчальних матеріалів у будь-який час і в зручному форматі.

Онлайн-платформи, зокрема Moodle, Google Classroom, Microsoft Teams, дозволяють структурувати навчальний контент за темами та рівнями складності, забезпечують прозорість вимог і критеріїв оцінювання, а також сприяють розвитку навичок самостійної роботи. Студенти мають можливість самостійно планувати темп виконання завдань, повертатися до матеріалу для повторення та відстежувати власний прогрес, що є важливими компонентами автономного навчання.

Мобільні додатки для вивчення мов (Duolingo, Memrise, Anki) відіграють значну роль у формуванні навичок самонавчання. Дозволяють іноземним студентам регулярно тренувати лексику й граматику поза межами аудиторії, використовуючи короткі сесії навчання, адаптовані до індивідуального рівня та потреб. Такий формат сприяє виробленню звички до систематичної роботи з мовою та підвищує відповідальність за власні результати.

Важливим елементом автономного навчання є самооцінювання та рефлексія. Цифрові технології надають інструменти для тестування, самоперевірки та аналізу типових помилок. Адаптивні тести, онлайн-опитування та автоматизований зворотний зв'язок допомагають студентам усвідомлювати власні сильні та слабкі сторони, коригувати навчальні стратегії й ставити реалістичні цілі. Освітні технології створюють широкі можливості для розвитку навчальної автономії іноземних студентів у процесі вивчення української мови. Сприяють самостійності, усвідомленості та відповідальності за результати

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української філології та історії
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця
olena.lytvyn@hneu.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

навчання, що підвищує ефективність оволодіння мовою та забезпечує готовність студентів до безперервного навчання впродовж життя.

Окрім того, сучасні освітні технології забезпечують соціальну мотивацію через колаборативні форми роботи. Спільне виконання завдань у цифровому середовищі, робота в парах і малих групах, участь у дискусіях та онлайн-проектах стимулюють комунікативну активність, формують почуття взаємної підтримки та відповідальності за спільний результат. Для іноземних студентів така взаємодія є важливою не лише з навчальної, а й з адаптаційної точки зору.

Освітні технології мають значний мотиваційний потенціал у процесі навчання УМІ. Сприяють підвищенню інтересу до навчання, формуванню позитивного емоційного ставлення до мовної діяльності, розвитку навчальної автономії та активної позиції студентів. Ефективне використання цифрових інструментів у поєднанні з методично виваженими педагогічними підходами створює умови для стійкої мотивації та успішного оволодіння українською мовою.

У сучасній лінгводидактиці УМІ розглядають не лише як засіб комунікації, а і як носій культурних, історичних та соціальних цінностей. Оволодіння мовою неможливе без розуміння культурного контексту, у межах якого вона функціонує. Саме тому міжкультурний компонент є невід'ємною складовою ефективного навчання УМІ.

Міжкультурна компетентність передбачає здатність іноземних студентів адекватно сприймати культурні реалії, традиції, цінності та мовленнєву поведінку носіїв мови, а також усвідомлювати відмінності між рідною культурою та культурою країни, мову якої вони вивчають. У процесі навчання української мови це проявляється у засвоєнні національно маркованої лексики, мовних формул ввічливості, фразеологізмів, реалій повсякденного й публічного життя.

Сучасні освітні технології значно розширюють можливості інтеграції культурного компонента в навчальний процес. Завдяки цифровим ресурсам студенти отримують доступ до автентичних матеріалів, що відображають живу мовну практику та сучасний соціокультурний контекст України. Це сприяє формуванню цілісного уявлення про мовну картину світу та зменшує дистанцію між навчальною аудиторією й реальним мовним середовищем.

Цифрові освітні ресурси значною мірою сприяють формуванню міжкультурної компетентності іноземних студентів. Онлайн-платформи, мультимедійні матеріали, соціальні мережі та освітні медіаресурси дозволяють інтегрувати культурологічний зміст у процес навчання української мови на системній основі.

Використання відеоматеріалів, зокрема фрагментів телепередач, новин, документальних фільмів, інтерв'ю, блогів і подкастів українською мовою, забезпечує знайомство студентів із сучасними реаліями життя українського

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української філології та історії

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

olena.lytvyn@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

суспільства. Такі матеріали відображають мовну різноманітність, стилістичні особливості, невербальну комунікацію та соціальні норми, що є важливими для адекватного міжкультурного спілкування.

Соціальні мережі (Facebook, Instagram, YouTube, Telegram) є не лише каналами комунікації, а й потужними інструментами міжкультурного навчання. Аналіз дописів, коментарів, відеоблогів і рекламних матеріалів українською мовою дозволяє студентам спостерігати реальне функціонування мови в цифровому просторі, ознайомлюватися з актуальними темами, цінностями та суспільними дискусіями.

Освітні платформи також дають змогу організовувати міжкультурні проекти, у межах яких студенти порівнюють культурні явища, традиції, мовленнєві норми різних країн. Наприклад, завдання на тему «Українські свята й традиції у порівнянні з культурою рідної країни студента» сприяють розвитку міжкультурної рефлексії та толерантності.

Навчання УМІ часто супроводжується культурними бар'єрами, зумовленими відмінностями в мовленнєвій поведінці, системі цінностей, комунікативних нормах і соціальних ролях. Освітні технології створюють умови для м'якого й поступового подолання таких бар'єрів, знижуючи рівень тривожності та невпевненості іноземних студентів.

Інтерактивні завдання, рольові ігри, симуляції комунікативних ситуацій дозволяють моделювати типові ситуації повсякденного спілкування в українському соціокультурному середовищі: знайомство, спілкування в університеті, побутові діалоги, офіційне листування. Завдяки цьому студенти набувають не лише мовних навичок, а й соціокультурної впевненості.

Проектні та колаборативні форми роботи забезпечують умови для активної взаємодії студентів, обміну культурним досвідом і формування позитивного ставлення до мовних та культурних відмінностей. Цифрові платформи полегшують організацію такої взаємодії, забезпечують рівний доступ до участі та сприяють формуванню атмосфери взаємоповаги.

Інтеграція міжкультурного компонента у викладання УМІ засобами освітніх технологій сприяє не лише ефективному засвоєнню мовного матеріалу, а й успішній соціокультурній адаптації іноземних студентів. Формування міжкультурної компетентності підвищує якість комунікації, запобігає виникненню культурних непорозумінь і забезпечує глибше залучення студентів до українського мовного та культурного простору.

Інтеграція освітніх технологій у навчальний процес залежить від рівня володіння мовою: на початковому етапі перевагу віддають наочності та ігровим методам, на середньому – комунікативним і проектним активностям, на високому – аналітичним та самостійним формам роботи. Використання таких підходів забезпечує поступовий розвиток мовленнєвої автономії, формування

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української філології та історії

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

olena.lytvyn@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

комунікативної компетентності та ефективно оволодіння українською мовою як іноземною.

Інтерактивні технології є важливою складовою інноваційного освітнього процесу, адже вони передбачають активну взаємодію всіх учасників навчання – викладача й студентів. Головна мета таких методів полягає у створенні ситуацій, максимально наближених до реального мовного середовища, де студенти не лише сприймають інформацію, а й активно її продукують.

Однією з найефективніших інноваційних технологій є *гейміфікація* – використання ігрових елементів у неігровому контексті. Це сприяє розвитку позитивної мотивації, знижує рівень тривожності та створює умови для природного оволодіння мовою. Наприклад, проведення квестів, інтерактивних вікторин чи онлайн-змагань допомагає перетворити процес навчання на захопливу гру.

Метод проєктів також активно впроваджують у практику викладання української мови іноземним студентам. Проєктна діяльність дозволяє формувати міждисциплінарні зв'язки, розвивати навички критичного мислення, планування, самооцінювання. Теми проєктів можуть варіюватися – від культурологічних («Традиції українських свят») до соціолінгвістичних («Українська мова в медіа-просторі»).

Колаборативне навчання передбачає роботу в малих групах, де учасники виконують спільні завдання, обмінюються думками, формують спільні рішення. Така взаємодія особливо важлива для іноземних студентів, оскільки стимулює до усного мовлення, формує комунікативну впевненість і толерантність.

Медіаосвітні технології дозволяють залучати студентів до створення власного контенту – блогів, відео, подкастів українською мовою. Така діяльність не лише розвиває мовні навички, а й формує цифрову грамотність, медіакомпетентність і критичне мислення.

Серед інноваційних рішень варто згадати технології **доповненої (AR)** та **віртуальної реальності (VR)**. Використання цих технологій у викладанні УМІ дає змогу студентам здійснювати віртуальні екскурсії містами України, «відвідувати» музеї, театри, університети. Такий підхід поєднує в собі навчання, культурне пізнання та емоційне залучення. Інтерактивні методи дозволяють зробити освітній процес гнучким і орієнтованим на комунікацію, співпрацю та творчість.

Одним із завдань навчання УМІ є формування комунікативної компетентності, яка охоплює здатність ефективно спілкуватися українською мовою в усній і писемній формах, розуміти культурний контекст і соціальні норми спілкування.

Застосування сучасних освітніх технологій дає змогу реалізувати комунікативно-діяльнісний підхід, що ґрунтується на виконанні мовленнєвих дій

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української філології та історії
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця
olena.lytvyn@hneu.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

у реальних або наближених до реальності ситуаціях. Цей підхід дозволяє створювати умови для розвитку мовленнєвої автономії студентів.

Онлайн-співпраця є ефективним інструментом для розвитку комунікативних умінь. Міжнародні платформи (eTwinning, Tandem, Google Meet, Zoom) забезпечують спілкування між студентами різних країн, які вивчають українську мову. Це сприяє міжкультурній комунікації, взаєморозумінню та толерантності.

Залучення соціальних мереж (Facebook, Instagram, Telegram, YouTube) підвищує ефективність навчального процесу. Викладачі створюють навчальні сторінки, канали або чати, де розміщують інтерактивні завдання, відео, обговорюють актуальні теми. Такі формати спілкування відповідають комунікативним потребам молодого покоління та формують позитивне ставлення до вивчення мови

У формуванні комунікативної компетентності велике значення має роль викладача. У цифровому освітньому середовищі він виступає не лише джерелом знань, а й консультантом, модератором навчальної діяльності. Завдання викладача – створити умови для активного залучення кожного студента до комунікації, забезпечити позитивну атмосферу та підтримку.

Аналіз практики засвідчує, що впровадження сучасних технологій підвищує рівень зацікавленості іноземних студентів, сприяє подоланню мовного бар'єра та розвиває здатність вільно висловлюватися українською мовою в різних життєвих ситуаціях.

Незважаючи на переваги інноваційного навчання, впровадження сучасних освітніх технологій у викладання УМІ супроводжується низкою об'єктивних і суб'єктивних труднощів.

По-перше, технічні обмеження залишаються актуальними для багатьох закладів вищої освіти. Не всі аудиторії оснащені необхідним мультимедійним обладнанням, а іноземні студенти не завжди мають стабільний доступ до мережі інтернет або сучасних пристроїв.

По-друге, важливим чинником є цифрова компетентність викладачів і студентів. Викладачам необхідно постійно вдосконалювати навички роботи з освітніми платформами, онлайн-ресурсами, програмами для створення інтерактивного контенту. Для студентів, особливо тих, хто вперше стикається з дистанційними форматами, також потрібен час для адаптації.

По-третє, ускладнює процес упровадження нестача адаптованих україномовних електронних ресурсів. Більшість цифрових інструментів створено для вивчення англійської чи інших поширених мов, тому викладачам УМІ доводиться адаптувати матеріали самостійно.

Окрім того, необхідно враховувати психолого-педагогічні аспекти навчання. Надмірна цифровізація може знижувати рівень особистісного спілкування, що є надзвичайно важливим для іншомовних студентів, які лише

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української філології та історії

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

olena.lytvyn@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

занурюються в українську культуру. Тому важливо зберігати баланс між сучасними технологіями та комунікацією.

Незважаючи на зазначені проблеми, перспективи розвитку інноваційного навчання УМІ залишаються надзвичайно широкими. До найважливіших напрямів подальшого розвитку належать створення інтерактивних підручників і мобільних додатків для різних рівнів володіння українською мовою, а також розроблення адаптивних електронних курсів, які враховують рівень підготовки, мотивацію й національні особливості студентів. Вагомого значення набуває інтеграція штучного інтелекту для персоналізації навчання та моніторингу навчальної успішності, а також системна підготовка викладачів до роботи в умовах EdTech-середовища шляхом проведення тренінгів, курсів підвищення кваліфікації та обміну професійним досвідом. Сучасні освітні технології сприяють підвищенню якості мовної освіти, однак їх ефективність залежить від методичної грамотності викладачів, технічної готовності закладів та належного науково-методичного забезпечення.

Практичне впровадження сучасних освітніх технологій у процес викладання УМІ засвідчує їхню ефективність у формуванні мовленнєвої та комунікативної компетентності іноземних студентів. Досвід використання цифрових інструментів у навчальному процесі демонструє, що поєднання традиційних методів із сучасними технологіями сприяє підвищенню мотивації, активності та автономності здобувачів освіти.

У практиці викладання доцільним є використання онлайн-платформ для організації навчального процесу, розміщення навчальних матеріалів, виконання завдань та здійснення контролю знань. Завдяки цьому студенти мають постійний доступ до навчальних ресурсів, а викладач – можливість оперативного зворотного зв'язку та моніторингу навчальних досягнень.

Ефективним є застосування інтерактивних завдань і цифрових вправ під час аудиторних і дистанційних занять. Такі завдання сприяють активізації мовленнєвої діяльності, розвитку лексико-граматичних навичок та формуванню вмій аудіювання й читання. Залучення елементів гейміфікації створює позитивний емоційний фон, знижує мовний бар'єр та стимулює студентів до участі в навчальній взаємодії.

Суттєвим компонентом практичної діяльності є проектна робота, що дає змогу студентам застосовувати мовні знання в реальних або наближених до реальності комунікативних ситуаціях. Підготовка презентацій, відеоматеріалів, тематичних проєктів українською мовою сприяє розвитку навичок командної роботи, критичного мислення та міжкультурної комунікації.

Використання мультимедійних матеріалів, зокрема відео, подкастів, новин і коротких фільмів, створює ефект занурення в мовне середовище та дозволяє іноземним студентам ознайомитися з автентичним мовленням, культурними реаліями та особливостями сучасного українського дискурсу. Такі матеріали

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української філології та історії

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

olena.lytvyn@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

ефективно застосовуються як основа для обговорень, письмових завдань і творчих робіт.

Оцінювання навчальних результатів є важливим складником освітнього процесу, оскільки дозволяє визначити рівень сформованості мовних і комунікативних компетентностей, а також ефективність застосованих методів і технологій навчання. У контексті цифровізації освіти традиційні підходи до оцінювання зазнають суттєвих трансформацій, що особливо актуально для викладання УМІ.

У сучасній освітній практиці розрізняють формувальне та підсумкове оцінювання. Формувальне оцінювання спрямоване на постійний моніторинг навчального прогресу студентів, своєчасне виявлення труднощів і корекцію навчальної діяльності. Цифрові платформи дозволяють реалізовувати формувальне оцінювання в режимі реального часу завдяки коротким онлайн-тестам, інтерактивним вправам і коментарям викладача.

Підсумкове оцінювання, має на меті визначення рівня досягнення запланованих результатів навчання після завершення певного етапу або курсу. У цифровому середовищі таке оцінювання може здійснюватися за допомогою комплексних онлайн-тестів, письмових робіт, усних завдань у форматі відеозаписів або онлайн-співбесід. Поєднання формувального та підсумкового оцінювання забезпечує цілісність контролю навчальних досягнень і сприяє підвищенню якості мовної підготовки іноземних студентів.

Сучасні освітні технології пропонують широкий спектр інструментів для оцінювання навчальних результатів у процесі викладання УМІ. Найпоширенішими серед них є онлайн-тести, які дозволяють оперативно перевіряти рівень засвоєння лексичного, граматичного та комунікативного матеріалу. Платформи Moodle, Google Forms, Kahoot, Quizizz забезпечують автоматизовану перевірку відповідей, зменшують навантаження на викладача та забезпечують об'єктивність оцінювання.

Важливим інструментом цифрового оцінювання є електронне портфоліо студента, яке накопичує результати навчальної діяльності упродовж певного періоду. До портфоліо можуть входити письмові роботи, презентації, відеозаписи усних виступів, проекти та творчі завдання українською мовою. Такий підхід дозволяє оцінювати не лише кінцевий результат, а й динаміку розвитку мовленнєвих умінь, сприяє рефлексії та підвищує навчальну автономію студентів.

Також важливим компонентом сучасного оцінювального процесу є самооцінювання. Цифрові інструменти дають змогу студентам аналізувати власні досягнення за допомогою чек-листів, рубрик, онлайн-опитувань і рефлексивних щоденників. Залучення студентів до процесу оцінювання сприяє усвідомленню цілей навчання, розвитку відповідальності та формуванню навичок критичного мислення.

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української філології та історії

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

olena.lytvyn@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

Однією з переваг цифрового оцінювання є можливість автоматизованого контролю та оперативного зворотного зв'язку. Автоматичне оцінювання тестових завдань дозволяє студентам одразу отримувати результати, аналізувати помилки та коригувати власну навчальну діяльність. Для викладача це створює умови для більш глибокого аналізу загальних тенденцій успішності та індивідуальних труднощів студентів.

Разом із тим автоматизоване оцінювання не позбавлене проблем. Однією з найбільш актуальних є забезпечення об'єктивності та дотримання принципів академічної доброчесності. Використання онлайн-форм контролю підвищує ризики несанкціонованого використання сторонніх ресурсів або допоміжних інструментів. У зв'язку з цим актуальним є поєднання різних форм оцінювання, зокрема тестових, творчих і комунікативних завдань, що ускладнює можливість порушення академічної етики.

Важливу роль у забезпеченні доброчесності відіграють також педагогічні стратегії: чітке формулювання критеріїв оцінювання, прозорість вимог, розвиток у студентів відповідального ставлення до навчання. Застосування проєктних завдань, усних презентацій і рефлексивних есе українською мовою дозволяє оцінювати реальні мовні компетентності студентів і зменшувати залежність від суто тестових форм контролю. Оцінювання навчальних результатів у цифровому середовищі при викладанні УМІ є багатовимірним процесом, який поєднує автоматизовані інструменти з педагогічною рефлексією та індивідуальним підходом. Ефективна система цифрового оцінювання сприяє підвищенню якості мовної освіти, розвитку навчальної автономії та формуванню академічної культури іноземних студентів.

Отже, застосування сучасних освітніх технологій є невід'ємним складником успішного викладання УМІ в умовах цифрової трансформації освіти. Інноваційні технології забезпечують інтерактивність та індивідуалізацію навчального процесу, що сприяє активізації пізнавальної діяльності іноземних студентів; формують стійку мотивацію до вивчення української мови та створюють комунікативно орієнтоване середовище, максимально наближене до автентичного. Використання цифрових платформ, інтерактивних ресурсів, мобільних додатків, VR/AR-технологій і гейміфікаційних методів значно підвищує ефективність мовної підготовки, сприяє розвитку міжкультурної компетентності та адаптації іноземних студентів до українського соціокультурного простору.

Важливе значення має додавання міжкультурного компоненту в навчальний процес, оскільки робота з автентичними матеріалами, відео та соціальними контекстами допомагає студентам не лише засвоювати мовний матеріал, а й розуміти культурні особливості українського суспільства, запобігаючи культурним бар'єрам. Використання формульованого та підсумкового оцінювання в цифровому середовищі, зокрема, онлайн-тестів,

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,

доцент кафедри української філології та історії

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

olena.lytvyn@hneu.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>

електронних портфоліо та самооцінювання, дозволяє контролювати навчальні досягнення, забезпечувати своєчасний зворотний зв'язок та підвищувати академічну добросовісність.

Подальший розвиток освітніх технологій у викладанні УМІ передбачає інтеграцію систем адаптивного навчання, що враховують індивідуальні потреби студентів, та розширення використання штучного інтелекту для персоналізації освітнього процесу. Окрім того, важливим є безперервне підвищення цифрової компетентності викладачів та створення методичних рекомендацій, які об'єднують традиційні та інноваційні підходи. Комплексне використання сучасних освітніх технологій не лише підвищує ефективність навчання, а й формує у студентів мовну, комунікативну та міжкультурну компетентності, що є необхідною передумовою для успішної інтеграції іноземців у науково-освітнє та соціокультурне середовище України.

Список використаних джерел

Бех І. Д. Особистісно орієнтоване виховання: науково-методичні засади. — К.: Либідь, 2003. — 280 с.

Бібік Н. М., Пометун О. І. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи. — К. 2004. — 112 с.

Василенко Л. А. Інноваційні технології навчання у вищій школі. — К.: Центр навчальної літератури, 2020. — 264 с.

Гончаренко С. У. Педагогічні технології: теорія та практика. — К.: Освіта України, 2019. — 184 с.

Єрмоленко С. Я. Українська мова як іноземна: методика викладання. — К.: Академія, 2015. — 256 с.

Крамаренко С. І. Цифровізація освіти: сучасні тенденції та виклики. // Інформаційні технології і засоби навчання. — 2021. — № 2 (82). — С. 12–20.

Пометун О. І. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика. — К.: Освіта, 2014. — 192 с.

Рамазанова С. М. Гейміфікація у навчанні іноземних мов. // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. — 2020. — № 9. — С. 45–52.

Олена Литвин
+380669756110

м. Харків, вул. Соборності України, 236, кв.48

Олена Литвин, кандидат філологічних наук,
доцент кафедри української філології та історії
Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця
olena.lytvyn@hneu.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6740-0661>